

Om Uldvaskning.

Et Brev til Kammerraad Drewsen.

De tillade Hr. Kammerraad! at jeg, der kun kiender dem af den Iver og Barme, hvormed de behandler enhver landoeconomisk Gienstand, henvender mig til dem med følgende Linier, som, hvis de findes værdige dertil, til Landmandens Kundskab bedes indrykkede i de landoeconomiske Tidender.

Jeg er nemlig af en Landmand her i Egnen, der holder nogle spanske Faar, bleven forespurgt, om han, efter den af Hr. Kammerjunker Kawert i landoeconomiske Tidender, 2 Bind, indrykkede Afhandling om Uldvaskerie i Paris, turde vove at vaske sin Uld paa deri beskrevne Maade. Dette har jeg meget fraraadet ham, overbeviist om at Hr. Kammerjunkeren i denne, i øvrigt meget interessante Afhandling, blot har villet forklare Indretningen, uden derfor at angive nogen Regel for Uldvaskningen i Almindelighed.

Den ved Fabrikkerne almindelig brugelige Maade at vaske Ulden paa er derimod følgende:

Man fylder en Grubekiedel paa 1 til 2 Edr. Størrelse med $\frac{2}{3}$ Deel Vand og $\frac{1}{3}$ Deel Urin eller $\frac{2}{3}$ Deel Vand og $\frac{1}{3}$ Deel Urin, eftersom Ulden er mere eller mindre ureen; jo ældre Urinen er her- til, desbedre virker den. Vandet maa først være lunken førend Urinen kommes i, og gives der- efter en Varme af omtrent 45° Reaumur eller saaledes at man neppe kan taale at holde Haan- den deri. Denne Varmegrad maa nøie bemær- kes, da Ulden ved stærkere Varme sammenklæber sig og binder Fedtet endnu fastere, og ved for liden Varme lader Fedtigheden sig ikke opløse. — Af Ulden kommer omtrent 20 Pbd. i Kiedlen paa eengang, og lades rolig deri $\frac{1}{4}$ Time, vendes der- paa og staaer igjen $\frac{1}{4}$ Time, hvorefter den tages op og lægges paa et med Træspoler forsynet Brædt, for at Urinen kan løbe af, og tildækkes vel for at holde Varmen hos sig. Ulden bliver derpaa, inden den affioles, bragt til Skulleste- det, hvor den med rindende Vand, i een med Messingtraad flettet Kurv, fyldes med en stor Trærive, hvis Tænder ere 9 Tom. lange og $\frac{1}{2}$ Tom. tykke, indtil Urinlugten har tabt sig og Ulden ved at trykkes mellem Fingrene befindes fuldkommen hvid. Er Ulden nogle Aar gammel og Fedtet deri saaledes vanskeligere at opløse, da forstørres Varmegraden 5 til 6 Grader, men in- genlunde mere, og noget mere Urin tilsættes.

Skulde dette ikke være tilstrækkeligt, da udvasker man først af den nylig klippede og meget fedtige spanske Uld, og kommer derefter den gamle Uld i samme Suppe. Denne trækker da mere Fedt til sig, danner med Urinen en Sæbe, og kan paa denne Maade vaskes fuldkommen reen. Nogle bruge at varme Vandet i Kiedlen, og i særskilte Kar blande det med Urinen, hvori Ulben kommes. Den eengang brugte Suppe kan igien bruges, naar man blot efter ovennævnte Forhold tilføjer Urin og Vand, ligesom det ved Vaskningen svinder.

Da Ulben, for at være en affættelig Handelsartikel, maa være vasket paa Faarene, saa kan den af Wistinghausen, i hans Afhandling, Ueber Schäfersien, anførte Maade anbefales som den, hvorved Diemedet snarest opnaaes.

Faarene blive nemlig nogle Dage før Vaskningen tæt indsmurte med Leer, der med Vand er fortyndet til en Bælling, og ved Slemning renses fra Sand og Steen. Hertil betiener man sig af flade Kar, omkring hvilke 4 til 6 Personer kunne faae Plads, for ret at kunne omhyggelig indsmøre hvert Faar, som skeer med en linned Klud og den flade Haand, især paa Halsen, Laarene og Bugen. Denne Indsmøring maa skee i klart Veir, og Faarene gaae saaledes i 3 til 6 Dage, indtil Leeren med Snavset igien falder af. Derpaa blive Faarene affyllede i reent Vand,

og nogle Dage efter igien vaskede, helst i rindende Vand.

Den i Tydskland almindelige Maade, som jeg har seet anvendt paa Godsset Reichenberg, 1/2 Meil fra Moglin, er, at Faarene 2de Gange vadskes i rindende Vand, dog saaledes at der er nogle Dage mellem hver Gang og Ulden tør inden den anden Gang vadskes.

Ogsaa heri Eggen, vide Bønderne, at det Fedt, der vaskes af Faarene, bidrager selv til at gjøre Ulden reen, og de vaske derfor hele Flokke i een og samme Suppe.

Den af Hr Kammerjunker Rawert beskrevne Maade, at løsne Ulden fra Skindet, er sikkert meget anvendelig, naar blot ikke Kalken skulde have skadelig Indflydelse paa Ulden. Nogle Vandmænd heri Eggen bruge at binde det nylig afdagne Skind om Ryggen af en Ko eller Stud, og lade det saaledes sidde i 24 Timer, hvorefter Ulden lettelig lader sig afplukke; hvilken Fremgangsmaade dog kun i det Smaa kan være anvendelig.

Ksmildtostre pr. Siberg, den 21 December 1820.

Joh. J. Bruun,
Klædefabrikant.
